

บทความปริทัศน์

การผ่าตัดรักษาภาวะกลั้นปัสสาวะไม่ได้ ภายหลังจากการผ่าตัดรักษามะเร็งต่อมลูกหมาก (Surgical treatment of post radical prostatectomy stress urinary incontinence)

นพ.ภควัฒน์ ระมาตร์

สาขาวิชาศัลยศาสตร์ยูโรวิทยา ภาควิชาศัลยศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

บทนำ

ในปัจจุบันผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยเป็นมะเร็งต่อมลูกหมากมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี จากข้อมูลกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2554 พบว่าผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยเป็นมะเร็งต่อมลูกหมาก มีจำนวน 20.54 ต่อประชากร 100,000 คน¹ และข้อมูลจากสถานวิทยามะเร็ง โรงพยาบาลศิริราช ปี พ.ศ. 2551 พบว่า มีผู้ป่วยมะเร็งต่อมลูกหมากเข้ารับการรักษาสองเป็นอันดับ 2 ของมะเร็งทั้งหมดในผู้ป่วยเพศชาย² โดยผู้ป่วยส่วนใหญ่ เป็นมะเร็งระยะต้น ซึ่งยังไม่มีการกระจายไปยังอวัยวะอื่น และได้รับการรักษาโดยวิธีการผ่าตัดต่อมลูกหมากออก (radical prostatectomy)

เนื่องจากการให้คำจำกัดความของการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ (urinary incontinence) และระยะเวลาที่ผู้ป่วยทำการประเมินอาการผู้ป่วยหลังผ่าตัด มีความแตกต่างกันในแต่ละการศึกษาทำให้ผลการศึกษามีความหลากหลาย อย่างไรก็ตามพบว่า ร้อยละ 3-31 ของผู้ป่วยมีปัญหาการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ภายหลังจากการผ่าตัด³⁻⁶ จากการศึกษาข้อมูลผู้ป่วยมะเร็งต่อมลูกหมากที่เข้ารับการผ่าตัดที่โรงพยาบาลศิริราช พบอัตราการกลั้นปัสสาวะไม่ได้หลังผ่าตัดที่ 12 เดือน ใกล้เคียงกับข้อมูลจากการศึกษาอื่น คือ ร้อยละ 20 สำหรับผู้ที่ผ่าตัดโดยใช้หุ่นยนต์ และร้อยละ 36.3 สำหรับผู้ที่ผ่าตัดโดยการส่อง

กล้อง⁷ ซึ่งการกลั้นปัสสาวะไม่ได้ มีหลายประเภท เช่น stress urinary incontinence, urgency incontinence หรือ continuous leakage ซึ่งผู้ป่วยส่วนมาก ได้รับการแนะนำให้ฝึกการออกกำลังกายกล้ามเนื้ออุ้งเชิงกราน (pelvic floor muscle training)

ปัญหาการกลั้นปัสสาวะไม่ได้ ภายหลังจากการผ่าตัดต่อมลูกหมากออกเพื่อรักษามะเร็งต่อมลูกหมากนั้น ได้มีการพัฒนาวิธีการผ่าตัดรักษาอย่างต่อเนื่อง และมีการใช้อย่างแพร่หลายในหลายประเทศในทวีปยุโรป และประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเกือบทั้งหมด เป็นการผ่าตัดเพื่อใส่อุปกรณ์ช่วยการกลั้นปัสสาวะ โดยหลักการคือ การเพิ่มแรงต้านทานของหลอดปัสสาวะ เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยสามารถกลั้นปัสสาวะได้ ในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีการประเมินก่อนให้การรักษา และวิธีการรักษาในปัจจุบัน

พยาธิวิทยา

เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า สาเหตุการเกิดภาวะกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ภายหลังจากการผ่าตัดต่อมลูกหมากออกนั้น เกิดจากการที่กล้ามเนื้อหูรูดชั้นนอก (external voluntary urethral sphincter) ที่เหลืออยู่ภายหลังจากการผ่าตัด มีความสามารถในการปิดกั้นหลอดปัสสาวะลดลง (sphincter in-

competent)^{8,9} ดังนั้น จึงมีการพัฒนาอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อควบคุมการปัสสาวะ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาผลตรวจยูโรไดนามิกส์ในผู้ป่วยกลุ่มนี้ พบความผิดปกติอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น detrusor instability⁹

การประเมินก่อนให้การรักษา (Preoperative evaluation)

การประเมินเพื่อพิจารณาการรักษาที่เหมาะสมแก่ผู้ป่วย ต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ประเมินภาวะแทรกซ้อน และแผนการรักษาโรคมะเร็งต่อมลูกหมาก

- การประเมินภาวะแทรกซ้อนอื่นๆ จากการผ่าตัดต่อมลูกหมาก (radical prostatectomy) เช่น การตีบตันของรอยต่อระหว่างหลอดปัสสาวะและกระเพาะปัสสาวะ (anastomosis stricture) โดยส่วนมากผู้ป่วยเกือบทุกราย จะได้รับการส่องกล้องตรวจหลอดปัสสาวะและกระเพาะปัสสาวะ (cystourethroscopy) หากพบการตีบตัน ผู้ป่วยควรได้รับการแก้ไขก่อน นอกจากนี้ ในกรณีที่สงสัยว่ามีรอยรั่วระหว่างทางเดินปัสสาวะกับอวัยวะข้างเคียง เช่น rectovesical fistula แพทย์ควรทำการฉีดสีตรวจกระเพาะปัสสาวะและหลอดปัสสาวะก่อน (voiding cystourethrography : VCUG / cystography) เพื่อตรวจหาตำแหน่งของรูรั่ว และทำการแก้ไข

- แผนการรักษาโรคมะเร็งต่อมลูกหมาก ภายหลังจากการผ่าตัดต่อมลูกหมากออก เพราะจะมีผลต่อการเลือกชนิดของวิธีการรักษาการกลั้นปัสสาวะไม่ได้ เช่น หากผู้ป่วยจำเป็น

ภาพที่ 1 Cystography : Rectovesical fistula

ต้องได้รับการฉายรังสีรักษา (radiation therapy) ภายหลังจากการผ่าตัดต่อมลูกหมาก อาจทำให้การกลั้นปัสสาวะไม่ได้มีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากหูดเสียหายการทำงานไป¹⁰ อย่างไรก็ตาม มีการศึกษาที่ไม่พบว่า การฉายรังสีทำให้การกลั้นปัสสาวะของผู้ป่วยแย่ลง¹¹ หรือเกิดการตีบตันที่บริเวณรอยต่อของหลอดปัสสาวะและกระเพาะปัสสาวะ ทำให้ผู้ป่วยปัสสาวะไม่ออก

2. ประเมินลักษณะและความรุนแรงของการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่

- การประเมินลักษณะของการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ (type of urinary incontinence) เนื่องจากผู้ป่วยอาจมีความรุนแรงของการกลั้นปัสสาวะไม่ได้แตกต่างกัน ผู้ป่วยบางรายอาจมีอาการกระเพาะปัสสาวะไวเกิน (overactive bladder) ดังนั้น ในรายที่อาการไม่ชัดเจน แพทย์อาจเริ่มด้วยการตรวจพื้นฐาน เช่น การซักประวัติและตรวจร่างกาย การจดบันทึกการปัสสาวะในแต่ละวัน (voiding diary) การวัดปริมาณปัสสาวะที่ค้างในกระเพาะปัสสาวะ (postvoid residual urine) ในรายที่สงสัยเกี่ยวกับการทำงานที่ผิดปกติของกระเพาะปัสสาวะ (bladder dysfunction) จำเป็นที่จะต้องทำการตรวจยูโรไดนามิกส์ (urodynamics study) โดยประเมินลักษณะต่างๆ ดังนี้

- ความจุของกระเพาะปัสสาวะ (bladder capacity)
- การปรับสภาพของกระเพาะปัสสาวะ เพื่อให้ความดันในกระเพาะปัสสาวะต่ำ ในขณะที่เก็บปัสสาวะ (compliance)
- ความสามารถในการบีบตัวของกระเพาะปัสสาวะ (bladder contractility)

- การประเมินความรุนแรงของอาการ (severity) จะทำการประเมินภายหลังจากการผ่าตัดต่อมลูกหมากออกไปแล้ว ไม่น้อยกว่า 12 เดือน วิธีทำการประเมิน เช่น ปริมาณการใช้แผ่นซับปัสสาวะต่อวัน (pad use), การวัดน้ำหนักของแผ่นซับปัสสาวะที่เล็ดราดออกมาใน 24 ชั่วโมง (24 hours pad test) และการใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ซึ่งการบันทึกข้อมูลเหล่านี้ นอกจากใช้ประโยชน์ในการประเมินความรุนแรงของอาการแล้ว ยังช่วยให้คัดลยแพทย์ทราบความเปลี่ยนแปลงของการกลั้นปัสสาวะ เมื่อเทียบกับก่อนผ่าตัดให้เห็นชัดเจนมากขึ้น โดยเกณฑ์ที่ใช้ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

- คำจำกัดความที่ยอมรับว่ากลั้นปัสสาวะได้ หลังจากผ่าตัดต่อมลูกหมาก (radical prostatectomy) คือ การที่ผู้ป่วยสามารถควบคุมปัสสาวะได้เป็นปกติ โดยไม่ต้องใช้แผ่นซับปัสสาวะ หรือมีปัสสาวะเล็ดราดออกมาเล็กน้อย ติดกางเกงใน หรือมีการใช้แผ่นซับปัสสาวะที่ใส่เพื่อป้องกัน (safety pad) ไม่เกิน 1 ชิ้นต่อวัน¹² อย่างไรก็ตาม เนื่องจากคำจำกัดความเรื่องความรุนแรงของการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่นั้น มีความแตกต่างกัน ซึ่งบางครั้งปริมาณการใช้แผ่นซับปัสสาวะกับอาการของผู้ป่วยหรือความเดือดร้อนใจของผู้ป่วย อาจจะไม่สัมพันธ์กัน¹³ ดังนั้น สิ่งสำคัญที่สุดในการพิจารณาให้การรักษาคือ คุณภาพชีวิต และความเดือดร้อนใจ สำหรับวิธีการรักษา ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของโรคเป็นหลัก

- การประเมินโดยใช้การวัดปริมาณปัสสาวะที่เล็ดราดออกมาใน 24 ชั่วโมง (24 hours pad test) ซึ่งมีค่าอ้างอิงจาก International Continence Society ครั้งที่ 3 โดยจะใช้ค่าน้ำหนักของแผ่นซับปัสสาวะที่มากกว่า 1.3 กรัมต่อวัน จึงถือว่าผลเป็นบวก¹⁴ ในบางการศึกษา อาจใช้ค่าที่มากกว่านี้ คือ 8 กรัมต่อวัน ของน้ำหนักแผ่นซับปัสสาวะ¹⁵

- การสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตกับอาการทางระบบปัสสาวะ ซึ่งมีหลากหลายแบบสอบถามตามที่ International Continence Society ได้แนะนำให้ใช้¹⁴

• ในกรณีที่ผู้ป่วยเคยผ่าตัดแก้ไขภาวะการกลั้นปัสสาวะไม่ได้มาก่อน แต่ยังคงมีอาการกลั้นปัสสาวะไม่ได้อยู่ จะต้องได้รับการประเมินความรุนแรงของโรคใหม่ โดยการตรวจ cystourethroscopy, urodynamics study และ pad test

วิธีการผ่าตัดรักษา

ผู้ป่วยทั้งหมดที่มีการกลั้นปัสสาวะไม่อยู่ มีสาเหตุจากการทำงานของกล้ามเนื้อหูรูดผิดปกติ (intrinsic sphincter deficiency) จึงอาจทำให้ผู้ป่วยมีอาการได้หลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่อาการน้อย เช่น มีอาการปัสสาวะเล็ด ในขณะที่ไอจาม หรือเบ่ง ในบางรายอาจมีอาการมากจนไม่สามารถกลั้นปัสสาวะอยู่ได้เลย สำหรับผู้ป่วยที่มีความรุนแรงของอาการน้อย การรักษาเบื้องต้น แนะนำให้ผู้ป่วยฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อหูรูดโดยการขมิบทวารหนัก (pelvic floor muscle training) จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกกล้ามเนื้ออุ้งเชิงกรานใน The Cochrane collaboration พบว่า ยังไม่มีหลักฐานใดที่บ่งชี้ว่าการฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ

อุ้งเชิงกราน (pelvic floor muscle training) ช่วยให้ผู้ป่วยกลั้นปัสสาวะได้ดีขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้มีการรักษาหรือฝึกใดๆ¹⁶ ดังนั้น การเลือกวิธีการผ่าตัดเพื่อรักษาการกลั้นปัสสาวะไม่ได้ ภายหลังจากผ่าตัดต่อมลูกหมากออก จึงมีความเหมาะสมในรายที่มีความรุนแรงของโรคมาก และมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย ในปัจจุบันการผ่าตัดมีหลายวิธี ได้แก่

Urethral bulking agents

หลักการรักษาโดยวิธีนี้ คือการฉีดสารเข้าไปในบริเวณ bladder neck และ distal sphincter เพื่อให้การปิดหลอดปัสสาวะทำได้สนิท ตัวอย่างสารที่ใช้ เช่น Bovine collagen (Contigen®), silicone macroparticles (Macroplastique®) ข้อดีของการรักษาโดยวิธีนี้ คือ ผู้ป่วยไม่เจ็บปวดจากการผ่าตัด (minimally invasive procedure) สามารถทำได้ในระบบผู้ป่วยนอก ปัญหาของการรักษาวิธีนี้ คือ สารที่ฉีดจะมีการเสื่อมสลายตามเวลา ดังนั้น ผู้ป่วยจำเป็นต้องได้รับการฉีดอย่างสม่ำเสมอ และผลของการรักษายังไม่ดีเท่าที่ควร จากการศึกษาในผู้ป่วยที่ได้รับการฉีด collagen พบว่าผู้ป่วยที่สามารถกลั้นปัสสาวะได้ โดยใช้แผ่นซับปัสสาวะน้อยกว่า 1 แผ่นต่อวัน น้อยกว่าร้อยละ 10-38.7^{17,18} ภาวะแทรกซ้อนที่สำคัญคือ การติดเชื้อ และมีรายงานการเกิด emboli¹⁹

Male sling

การผ่าตัดนี้ ใช้หลักการกดบีบหลอดปัสสาวะจากภายนอก เพื่อเพิ่มแรงต้านทานในหลอดปัสสาวะ โดยไม่ใช้อุปกรณ์ที่ซับซ้อน เหมือน artificial urethral sphincter ใช้เพียง polypropylene mesh หรือ cadaveric fascia ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาอุปกรณ์ไปมาก โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

- Non-adjustable male sling อุปกรณ์และวิธีการผ่าตัดในกลุ่มนี้ มีหลายวิธี เช่น Bone anchored male sling (BAMS)-InVance®, Transobturator slings-Advantage® แต่ยังมีข้อเสียในเรื่องของการใส่อุปกรณ์ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เนื่องจากปรับความหย่อนและตึงไม่ได้ ทำให้ผลของการรักษาที่ออกมายังไม่ดีมากนัก หรือในบางกรณีมีปัญหาปัสสาวะลำบาก จนปัสสาวะไม่ออกได้ จากการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดใส่ InVance® สามารถกลั้นปัสสาวะได้ปกติร้อยละ 65²⁰ ส่วนผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดใส่

Advance® สามารถกลับปัสสาวะได้ปกติร้อยละ 70-77^{21,22}

- Adjustable male sling ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นจาก Non-adjustable male sling อุปกรณ์ที่มีใช้อยู่ในปัจจุบัน เช่น Remeex®, Argus® และ ATOMS® ซึ่งช่วยให้ผลการรักษาดีขึ้น จากการศึกษาพบว่าผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดใส่ Remeex® สามารถกลับปัสสาวะได้เป็นปกติร้อยละ 73²³ ส่วน Argus® และ ATOMS® พบว่าผู้ป่วยสามารถกลับปัสสาวะได้เป็นปกติร้อยละ 79²⁴ และร้อยละ 92²⁵ ตามลำดับ

ภาวะแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นจากการผ่าตัดนี้ ได้แก่ การติดเชื้อที่ polypropylene mesh การเกิด urethral erosion ปวดเจ็บบริเวณถุงอัณฑะหรือฝีเย็บเรื้อรัง ซึ่งพบมากน้อยแตกต่างกันตามวิธีการผ่าตัด

Adjustable balloons

เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ balloons 2 ชั้น กดจากทั้งสองข้างของหลอดปัสสาวะ ในบริเวณใกล้กับคอกระเพาะปัสสาวะ (bladder neck) โดยจะทำให้หลอดปัสสาวะปิดในระดับที่เหมาะสม เพราะสามารถปรับได้ จากตัวปรับที่ฝังอยู่บริเวณถุงอัณฑะ ตัวอย่างของอุปกรณ์นี้คือ ProACT® จากข้อมูลพบว่าผู้ป่วยสามารถกลับปัสสาวะได้ หรือใช้แผ่นซับปัสสาวะน้อยกว่า 1 แผ่นต่อวัน ร้อยละ 68-71^{26,27} ภาวะแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นจากการใช้อุปกรณ์นี้ ได้แก่ อาจเกิดการทะลุหรือฉีกขาดของหลอดปัสสาวะ หรือกระเพาะปัสสาวะ ในขณะที่ใส่อุปกรณ์ ประมาณร้อยละ 10-18^{26,27} ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแพทย์ผู้ทำการรักษา ปัญหาอื่นๆ เช่น การติดเชื้อจากอุปกรณ์ที่ใส่อุปกรณ์เสียหายจนไม่สามารถใช้งานได้ปกติ (mechanical failure) การเกิด Urethra erosion นอกจากนี้ อาจพบปัญหาที่แตกต่างจากอุปกรณ์อื่นๆ คือ การเลื่อนหลุดจากตำแหน่งเดิมที่ใส่ไว้ (migration)

Artificial urethral sphincter (AUS)

ในการรักษาโดยใช้ artificial urethral sphincter นั้น ปัจจุบันถือว่าการรักษาที่มาตรฐาน (standard treatment) สำหรับผู้ป่วยกลุ่มนี้ หลักการรักษาวินิจฉัยคือ cuff ที่รัดอยู่รอบหลอดปัสสาวะ เพื่อบีบหรือคลายให้หลอดปัสสาวะเปิดหรือปิดตามต้องการ ตัวอย่างอุปกรณ์ในกลุ่มนี้ เช่น AMS 800®, FlowSecure® แต่เนื่องจากอุปกรณ์มีราคาสูง การ

ใช้งานอาจจะลำบากสำหรับผู้ป่วยบางรายที่ไม่สามารถบีบปรับเพื่อปล่อยหรือเติมน้ำเข้าสู่ตัว cuff ที่อยู่รอบหลอดปัสสาวะได้ เช่น ผู้ป่วยที่มีปัญหาด้านสมองและสติปัญญา จากการศึกษาพบว่าผู้ป่วยร้อยละ 59-90^{28,29} สามารถกลับปัสสาวะได้ โดยไม่ใช้แผ่นซับปัสสาวะหรือใช้ไม่เกิน 1 ผืนต่อวัน จากบางการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดใส่ artificial urethral sphincter ภายหลังการผ่าตัดต่อมลูกหมากออก (radical prostatectomy) และฉายรังสีเพิ่มเติม (adjuvant radiation therapy) มีผลการรักษาดีพอกับผู้ป่วยที่ไม่ได้รับการฉายรังสี²⁹

ภาวะแทรกซ้อนที่พบได้ เช่น การทำงานของอุปกรณ์เสีย (mechanical failure) และต้องผ่าตัดเอาออก ร้อยละ 7-17³⁰ การติดเชื้อที่อุปกรณ์ และที่สำคัญคือ หลอดปัสสาวะอาจเกิดการขาดเลือดในขณะที่ cuff บีบรัดหลอดปัสสาวะ เป็นผลให้เกิด urethral atrophy อาจทำให้ผู้ป่วยเกิดการกลับปัสสาวะไม่ได้ซ้ำอีก ในท้ายที่สุด อาจจะทำให้เกิด urethral erosion ตามมาได้

สรุป

ผู้ป่วยที่มีปัญหาการกลับปัสสาวะไม่อยู่ภายหลังการผ่าตัดต่อมลูกหมากออกนั้น ในช่วงระยะ 12 เดือนแรกหลังการผ่าตัด การกลับปัสสาวะยังไม่คงที่ จากคำแนะนำโดย The European Association of Urology (EAU) นั้น เบื้องต้นให้การรักษาโดย การออกกำลังกายกล้ามเนื้ออุ้งเชิงกราน (pelvic floor muscle training) รวมถึงการใช้ยา และการทำ biofeedback ในกรณีที่ผู้ป่วยยังคงมีอาการกลับปัสสาวะไม่อยู่ จึงแนะนำให้ผ่าตัดรักษาสำหรับผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรงมาก การฝึกกล้ามเนื้ออุ้งเชิงกรานและการใช้ยาอาจจะไม่ผล แพทย์ควรพิจารณาการผ่าตัดเร็วขึ้น³¹

จากข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการผ่าตัดที่กล่าวไปข้างต้น จะเห็นว่าการผ่าตัดใส่ artificial urethral sphincter ได้ผลดีที่สุดในอีกทั้งหลายสมาคมและชมรมในต่างประเทศ เช่น The European Association of Urology, International Continence Society แนะนำให้ใช้ artificial urethral sphincter เป็นการรักษาแบบมาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในรายที่อาการรุนแรงมาก แต่ในรายที่อาการน้อยถึงปานกลาง และผู้ป่วยไม่ต้องการมีอุปกรณ์ที่มีกลไกซับซ้อน อาจพิจารณาการผ่าตัดโดยใช้ male sling หรือ adjustable balloon

เอกสารอ้างอิง

- Bureau of Policy and Strategy, Ministry of Public Health, Thailand. Public health statistics report. 2011. Cited 2013 May. Available from : <http://bps.ops.moph.go.th/Healthinformation/index2.htm>
- Siriraj Cancer Center. Siriraj Cancer Registry 2008. Cited 2013 May. Available from : <http://www.si.mahidol.ac.th/th/department/cancer/>
- R.E. Hautmann, T.W. Sauter, U.K. Wenderoth Radical retropubic prostatectomy : Morbidity and urinary continence in 418 consecutive cases. **Urology** 1994; 43 Suppl2:47-51
- L. Salomon, A. G Anastasiadis, R. Katz, A. De La Taille, F. Saint, D. Vordos et al. Urinary continence and erectile function : A prospective evaluation of functional results after radical laparoscopic prostatectomy. **Eur Urol** 2002; 42(4): 338-43
- E. Sacco, T. Prayer-Galetti, F. Pinto, S. Fracalanza, G. Betto, F. Pagano et al. Urinary incontinence after radical prostatectomy : incidence by definition, risk factors and temporal trend in a large series with a long-term follow-up. **BJU Int** 2006; 97(6):1234-41
- V. Ficarra, G. Novara, R. C Rosen, W. Artibani, P. R Carroll, A. Costello et al. Systematic review and meta-analysis of studies reporting urinary continence recovery after robotic assisted radical prostatectomy. **Eur Urol** 2012; 62(3):405-17
- K. Asawabhauj, P. Ramart, C. Nualyong, S. Leewansangtong, S. Srinualnad, T. Taweemonkongsap et al. Comparison of urinary continence outcome between robotic assisted laparoscopic prostatectomy versus laparoscopic radical prostatectomy. In press 2013
- Ficazzola MA, Nitti VW. The etiology of post-radical prostatectomy incontinence and correlation of symptoms with urodynamic findings. **J Urol** 1998; 160(4):1317-20
- Winters JC, Appell RA, Rackley RR. Urodynamic findings in post prostatectomy incontinence. **Neurourol Urodyn** 1998; 17(5):493-98
- N. Suardi, A. Gallina, G. Lista, G. Gandaglia, F. Abdollah, U. Capitanio et al. Impact of adjuvant radiation therapy on urinary continence recovery after radical prostatectomy. **Eur Urol**. In press. 2013
- P. J. Van Cangh, F. Richard, F. Lorge, Y. Castille, A Moxhon, R. Opsomer Adjuvant radiation therapy does not cause urinary incontinence after radical prostatectomy : results of a prospective randomized study. **J Urol** 1998; 159(1):164-66
- J. W. Thuroff, P. Abrams, K Anderssonc, W. Artibani, C. R. Chapple, M. J. Drake et al. EAU Guidelines on urinary incontinence. **Eur Urol** 2011; 59:387-400
- Wallerstedt A., Carlsson S., Nilsson AE, Johansson E, Nyberg T, Steineck G et al. Pad use and patient reported bother from urinary leakage after radical prostatectomy. **J Urol** 2012; 187(1): 196-200
- A. Tubaro, W. Artibani, C. Bartram, HP Dietz, V. Khullar,JD. Delancey et al. Imaging and other investigations. In: Abrams P, Cardozo L, Khoury S, Wein A editor(s). Incontinence: 3rd International Consultation on Incontinence, June 26-29 2004. Basics & Evaluation. 2005. Vol. 1, Plymouth: Health Publication Ltd, 2005:774-9.
- G. Lose, E. Versi Pad weighting tests in the diagnosis and quantification of incontinence. **Int Urogynecol J** 1992; 3(4): 324-28
- Cambell SE, Glazener CMA, Hunter KF, Cody JD, Moore KN Conservative management for postprostatectomy urinary incontinence (review). *Cochrane Database Syst. Rev.* 2004(2)
- R. F. Sanchez-Ortiz, G. A. Broderick, D. C. Chaikin, S. B. Malkowicz, K. V. Arsdalen, D. S. Blander et al. Collagen infection therapy for post-radical retropubic prostatectomy incontinence : role of valsava leak point pressure. **J Urol** 1997; 158(6):2132-36
- D. N. Smith, R. A. Appell, R. R. Rackley, J. C. Winters Collagen injection therapy for post-prostatectomy incontinence. **J Urol** 1998; 160(2):364-7
- S. D. Sweat, D. J. Lightner Complications of sterile abscess formation and pulmonary embolism following periurethral bulking agents. **J Urol** 1999; 161(1):93-6
- Comiter CV. The male perineal sling: intermediate-term results. **Neurourol Urodyn** 2005; 24(7):648-53
- Rehder P, Gozzi C, Transobturator sling suspension for male urinary incontinence including post-radical prostatectomy. **Eur Urol** 2007; 52(3):860-6
- R. M. Bauer, M. E. Mayer, C. Gratzke, I. Soljanik, A. Burchner, P. J. Bastian et al. Prospective evaluation of the functional sling suspension for male postprostatectomy stress urinary incontinence : results after 1 year. **Eur Urol** 2009; 56(6):928-33
- S. V. Romano, S. E. Metrebian, F. Vaz, V. Muller, C. A. D'Ancona, E. A. Costa De Souza et al. An adjustable male sling for treating urinary incontinence after prostatectomy : a phase III multicentre trial. **BJU Int** 2006; 97(3):533-9
- Hubner WA, Gallistl H, Rutkowski M, Huber ER. Adjustable bulbourethral male sling : experience after 101 cases of moderate-to-severe male stress urinary incontinence. **BJU Int** 2011; 107(5):777-82
- M. R. Hoda, G. Primus, K. Fischereeder, B. Von Heyden, N. Mohammed, N. Schmid et al. Early results of a European

- multicentre experience with a new self-anchoring adjustable transobturator system for treatment of stress urinary incontinence in men. **BJU Int** 2013; 111(2):296-303
26. Hubner WA, Schlarp OM. Adjustable continence therapy (ProACT): evolution of the surgical technique and comparison of the original 50 patients with the most recent 50 patients at a single centre. *Eur Urol*. 2007; 52(3):680-86
27. Leuret T, Cour F, Benchetrit J, et al. Treatment of postprostatectomy stress urinary incontinence using a minimally invasive adjustable continence balloon device, ProACT: results of a preliminary, multicenter, pilot study. *Urology* 2008; 71(2): 256-60
28. Perez LM, Webster GD. Successful outcome of artificial urinary sphincters in men with post-prostatectomy urinary incontinence despite adverse implantation features. **J Urol** 1992; 148(4):1166-70
29. M. A. Gomha MA, Boone TB Artificial urinary sphincter for post-prostatectomy incontinence in men who had prior radiotherapy : a risk and outcome analysis. **J Urol** 2002; 167(2 Pt1):591-6
30. Gousse AE, Madjar S, Lambert MM, Fishman IJ. Artificial urinary sphincter for post-radical prostatectomy urinary incontinence : long-term subjective results. **J Urol** 2001; 166(5): 1755-8
31. R. M. Bauer, P. J. Bastian, C. Gozzi, C. G. Stief Postprostatectomy incontinence : all about diagnosis and management. **Eur Urol** 2009; 55(2):322-33